

Становище на Комитета на регионите относно „Бяла книга – програма за адекватни, сигурни и устойчиви пенсии“

(2012/C 391/02)

КОМИТЕТЪТ НА РЕГИОНИТЕ

- изтъква, че всички ключови действащи лица, включително местните и регионалните власти, които управляват схеми за допълнително пенсионно осигуряване за мнозинството от заетите в публичната сфера трябва да участват в процеса на консултации, който съпровожда реформите на националните пенсионни схеми;
- подчертава, че някои аспекти на пенсионните политики на ЕС и стратегията „Европа 2020“ се подсилват взаимно. Постигането на по-високи равнища на заетост в рамките на стратегията „Европа 2020“ допринася за цялостната устойчивост на системите за социална защита и пенсионните системи. Освен това адекватните пенсионни обезщетения са съществена предпоставка за постигането на определената в стратегията „Европа 2020“ цел за намаляване на бедността, тъй като възрастните хора в ЕС продължават да бъдат уязвима социално-икономическа група. Освен реформа на системите за пенсионно осигуряване са необходими и редица съпътстващи мерки на политиката, свързана с пазара на труда, за да се гарантират и в бъдеще адекватни пенсии;
- имайки предвид загрижеността относно прозрачността, както и равнището на таксите, свързани с различните форми на частни пенсионни схеми, би приветствал провеждането на сравнително проучване, което да даде възможност за прилагане на най-добрите практики в целия ЕС;

Докладчик	г-н Paul LINDQUIST (SE/EHP), председател на Градския съвет на Lidingö
Отправен документ	„Бяла книга – Програма за адекватни, сигурни и устойчиви пенсии“ COM(2012) 55 final

I. ПОЗИЦИЯ НА КОМИТЕТА НА РЕГИОНИТЕ

КОМИТЕТЪТ НА РЕГИОНИТЕ

Въведение

1. приветства стремежа на Комисията да отговори на значителните предизвикателства, пред които са изправени пенсионните системи на много държави членки;
2. отдава най-голямо значение на подходящи пенсионни системи, които могат да бъдат финансирани в дългосрочен план, не само с оглед на европейските перспективи за растеж, но и на благосъстоянието и благополучието на гражданите на ЕС;
3. смята също така, че дългосрочната икономическа жизнеспособност на пенсионните системи е основна предпоставка за сигурни и адекватни пенсии;
4. подчертава, че системата за задължително пенсионно осигуряване ще продължи да играе важна роля за гарантирането на това, че на всеки пенсионер е предоставена подходяща пенсия;
5. счита, че пенсионната система въз основа на адекватни приходи през целия живот допринася за гарантирането на устойчиво в дългосрочен план пенсионно осигуряване;
6. подчертава, че пенсионните системи са се развивали в продължение на дълги години в зависимост от съществуващите отношения във всяка държава членка. Затова организирането на задължителната пенсионна схема е задача на отделните държави членки;
7. изтъква, че всички ключови действащи лица, включително местните и регионалните власти, които управляват схеми за допълнително пенсионно осигуряване за мнозинството от заетите в публичната сфера трябва да участват в процеса на консултации, който съпровожда реформите на националните пенсионни схеми;
8. обръща внимание, че в много държави членки социалните партньори отговарят за организирането на професионални пенсионни схеми. В такъв случай евентуални промени трябва, естествено, да се предприемат от социалните партньори;
9. установява, че Бялата книга се основава на член 153 от ДФЕС. На първо място държавите членки имат правомощието да организират своите пенсионни системи. ЕС може обаче да подкрепя и допълва дейностите на държавите членки в областта на социалната закрила. Бялата книга не съдържа конкретни законодателни предложения и не би трябвало да

предизвиква никакви проблеми по отношение на принципа на субсидиарност и принципа на пропорционалност; би желал обаче да подчертае, че всички евентуални бъдещи законодателни предложения относно пенсиите следва внимателно да се проверяват по отношение на принципа на субсидиарност;

10. подчертава, че някои аспекти на пенсионните политики на ЕС и стратегията „Европа 2020“ се подсилват взаимно. Постигането на по-високи равнища на заетост в рамките на стратегията „Европа 2020“ допринася за цялостната устойчивост на системите за социална защита и пенсионните системи. Освен това адекватните пенсионни обезщетения са съществена предпоставка за постигането на определената в стратегията „Европа 2020“ цел за намаляване на бедността, тъй като възрастните хора в ЕС продължават да бъдат уязвима социално-икономическа група ⁽¹⁾. Освен реформа на системите за пенсионно осигуряване са необходими и редица съпътстващи мерки на политиката, свързана с пазара на труда, за да се гарантират и в бъдеще адекватни пенсии;

Балансирано отношение между трудовия живот и пенсионното осигуряване

11. подкрепя целта на Комисията да повиши пенсионната възраст в съответствие с нарасналата продължителност на живота, когато това е подходящо. Това може да допринесе за финансова устойчивост на пенсионните системи и ще изисква различни практически решения в различните държави членки;
12. смята, че гъвкавата пенсионна възраст може да стимулира повече хора да решат да приключат активния си трудов живот по-късно, отколкото биха го направили при точно фиксирана пенсионна възраст. По този начин се дава възможност за по-продължителен професионален живот в зависимост от индивидуалните предпоставки;
13. подчертава значението на по-голямото участие на по-възрастните работници (от 55 до 64 годишна възраст) на пазара на труда. Значително повишаване на процента на заетостта ⁽²⁾ би било от голяма полза както по отношение на икономическия растеж, така и за по-добрата устойчивост на пенсионните системи;
14. установява, че при заетостта на жените, младежите и мигрантите съществува голям потенциал за повишение и би искал да подчертае значението на нарастването на процента на заетост във всички възрастови групи. Също така важно е подобряването на предпоставките за по-ранно навлизане на младежи и мигранти на пазара на труда;

⁽¹⁾ CdR 319/2010 fin.

⁽²⁾ Според Евростат този процент, както се цитира и в Бялата книга, в много държави е под 40 %.

15. приканва държавите и работодателите да въведат мерки, които да улесняват и насърчават задържането на по-възрастните работници на пазара на труда;

16. в случаите, в които е приложимо, би изразил подкрепата си за по-активно използване на поэтапно пенсиониране, тоест постепенен преход от заетост на пълно работно време към пълно пенсиониране;

17. обръща внимание, че с нарастването на възрастта значително се увеличава и вероятността от ограничена трудоспособност в резултат на трайни здравословни проблеми или увреждания⁽³⁾. Ето защо особено важно е да са налице ефективни мерки за преустройство и адаптиране по време на кариерата и при смяна на работното място през целия трудов живот и обществото да насърчава ученето през целия живот, както и остаряването в активна форма и добро здраве;

18. смята, че властите и социалните партньори би трябвало да създадат и осъществяват допълнителни мерки, за да насърчават и подкрепят задържането на по-възрастните работници и да намалят съответно премахнат времевата разлика между действителната и нормираната пенсионна възраст;

Допълнително пенсионно осигуряване

19. смята, че професионалното пенсионно осигуряване може да бъде важно допълнение към задължителната пенсионна схема. Ето защо ЕС би трябвало да подпомага разпространението на утвърдени практики, за да стимулира развитието на професионални пенсионни схеми в държавите членки и да увеличава дела им в пенсионните схеми, основани на един или няколко стълба;

20. приканва Европейската комисия и държавите членки в по-голяма степен да отчитат факта, че заетите в малки и средни предприятия, както и нискоквалифицираните и нетипичните работници или работниците в структурно несигурни трудови отношения при професионалното пенсионно осигуряване често не са вземани предвид в същата степен като останалите;

21. установява, че професионалното пенсионно осигуряване се отличава от частните пенсионни спестявания. Освен това между професионалното пенсионно осигуряване и застрахователните продукти съществува голяма разлика. Допълнителни разпоредби за платежоспособност могат да доведат до нарастващи разходи за професионалното пенсионно осигуряване без това да е съпроводено с по-добри пенсионни условия за заетите;

22. смята, че задължителната пенсионна схема, евентуално съчетана с професионалното пенсионно осигуряване, трябва да бъде в такъв размер, че гражданите да могат да запазят в подходящ стандарт на живот при пенсиониране, но същевременно трябва да се насърчават и частните спестявания, и третият пенсионен стълб;

23. изтъква възможността да се стимулира премахването на пречките пред по-голямото участие на пазара на труда. Плащанията за професионалното пенсионно осигуряване в

зависимост от възрастта, които се срещат в насочените към обезщетенията системи, правят сравнително скъпо назначаването и задържането на по-възрастни работници;

24. обръща внимание, че много често при професионалните пенсии се изисква определена продължителност на прослуженото време, за да могат да бъдат изчислени осигурителни периоди. При това много млади работници сравнително често сменят работното си място и понякога и самата държава. Комитетът смята за важно да бъдат начислени осигурителните вноски на тези работници;

25. по принцип приветства преносимостта на пенсионните права и очаква да постъпят предложения от Комисията. Въпросът обаче е много сложен, тъй като трябва да се вземе предвид многообразието на системите на професионално пенсионно осигуряване на държавите членки. По-специално не бива да се пречи на готовността на работодателите да финансират професионалните пенсии. Освен това в по-голяма степен трябва да се зачитат данъчните последици, правните разпоредби относно разделянето на общото имущество и др.;

26. имайки предвид загрижеността относно прозрачността, както и равнището на таксите, свързани с различните форми на частни пенсионни схеми, би приветствал провеждането на сравнително проучване, което да даде възможност за прилагане на най-добрите практики в целия ЕС;

Равенство между половете

27. изразява задоволство от това, че Комисията е взела предвид препоръката на Комитета⁽⁴⁾ да вземе предвид в по-голяма степен въпроса за равенството между половете. Този аспект е от особено значение за местните и регионалните власти, тъй като там жените са мнозинство в редица сектори на заетост⁽⁵⁾;

28. подкрепя отправената от страна на Комисията препоръка към държавите членки да въведат еднаква пенсионна възраст за жените и мъжете, за да се премахнат специфични за половете разлики и да се създадат възможности за по-високи пенсии за жените;

29. застъпва възгледа, че големите различия в дела на заетост на жените и мъжете на възраст от 55 до 64 години пораждаат необходимостта от особено отношение към аспектите на равнопоставеност във връзка по-дългата професионална активност и активния живот на възрастните хора, например посредством мерки за по-добро съчетаване на трудовата дейност и семейните ангажименти;

30. отбелязва, че липсата на алтернативни възможности за предоставяне на грижи, главно за жени, в много държави членки носи допълнителни натоварвания и това често води до ранно пенсиониране;

31. подчертава, че по-висок дял на заетост на жените води до по-високи изисквания за достъп до висококачествени грижи за деца и възрастни хора. Важно е местните и регионалните власти да разполагат с подходящи средства, за да могат да се справят с тази задача;

⁽³⁾ Applica, CESEP и Alphametrics (2007 г.), „Men and women with disabilities in the EU: Statistical analysis of the LFS ad hoc module and the EU-SILC“ („Мъже и жени с увреждания в ЕС: статистически анализ на ad hoc модула от проучването на работната сила и на статистическите данни на Общността за доходите и условията на живот (EU-SILC)“.

⁽⁴⁾ CdR 319/2010 fin.

⁽⁵⁾ Евростат (2008 г.): „Das Leben von Frauen und Männern in Europa: Ein statistisches Porträt“ („Животът на жените и мъжете: статистически портрет“).

32. установява, че в някои държави членки жените са засегнати в по-голяма степен отколкото мъжете от трайни хронични заболявания или увреждания, което води до ограничена трудоспособност, докато в други държави членки е вероятно да бъдат засегнати мъжете. Следователно местните и регионалните власти имат изключителната отговорност да осигурят добра работна среда за своя персонал;

33. обръща внимание върху това, че възможността за работа на непълен ден, например по време на отглеждане на малки деца, за много хора, и не на последно място и за жени, може да бъде важна предпоставка за задържането на пазара на труда. Едновременно с това трябва да се гарантира, че никой не бива да бъде принуждаван, ако не желае, да работи на непълен ден, което би се отразило върху бъдещите пенсионни обезщетения;

34. за да не се стига до там законово установения родителски отпуск да намалява пенсията, държавите членки би трябвало да бъдат насърчавани да търсят възможности, по какъв начин тези периоди могат да бъдат вземани предвид в пенсионните права. Това би трябвало да се направи и за военната служба;

Информация

35. смята, че реформите трябва да имат за цел установяването на пенсионни системи, които да гарантират дългосрочна стабилност. Реформите ще имат успех само тогава, когато са възприемани като справедливи, което изисква обществеността да бъде добре информирана за действителните проблеми и свързаните с това възможности за тяхното решаване;

36. подчертава, че подробната информация за пенсиите е важна, за да се улеснят решенията на гражданите относно пенсионното планиране. Свободното движение в рамките на ЕС води до това, че все по-голям брой граждани на Съюза по време на своя трудов живот придобиват пенсионни права в различни страни, което увеличава още повече необходимостта от всеобхватна информация;

37. поради това призовава Комисията да обмисли разработването на обща онлайн платформа за всеобхватна информация относно пенсиите;

Разни

38. подчертава, че адекватните пенсионни системи са важни за благоденствието на гражданите и са от решаващо значение за това да се избегне финансово претоварване на местните и регионалните власти;

39. приканва Комисията да предвиди бъдещите ѝ мерки в тази област да бъдат последвани от подходящи оценки на въздействието, при които специално да се изследват последиците за местните и регионалните власти;

40. призовава Комисията да прецени дали в тази област е необходимо координиране в рамките на отворения метод на координация, за да се насърчи както индивидуалната свобода на движение, така и устойчивостта на пенсионните системи.

Брюксел, 10 октомври 2012 г.

Председател
на Комитета на регионите
Ramón Luis VALCÁRCEL SISO